

Katoliški GLAS

Uredništvo in uprava:
Gorica, Riva Piazzutta štev. 18
Poduredništvo:
Trst, Vicolo delle Rose štev. 7

Polletna naročnina . . . Lir 800
Letna naročnina . . . Lir 1.500
Letna inozemstvo . . . Lir 2.500
Poštno ček. račun: štev. 24/12410

Leto X. - Štev. 2

Gorica - četrtek 9. januarja 1958 - Trst

Posamezna številka L. 30

Mesec katoliškega tiska

S 1. januarjem smo začeli mesec slovenskega katoliškega tiska. Povsod delajo katoličani tako, da obhajajo posebne tedne oziroma mesece, ki so posvečeni širjenju in podpiranju katoliškega tiska. Taki tedni imajo namen, da predvsem zbudijo zanimanje med katoličani za tako zvani katoliški tisk. Danes imamo troje vrste tisk: protikatoliškega, ki je veri sovražen; nevtralnega, ki hoče biti samo informativen, dočim dopušča verske in moralne probleme razsodbi bralcev; katoliškega, ki hoče bralce ne samo informirati o dogodkih v svetu, temveč jih tudi vzgajati po načelih naše katoliške vere.

Ker pa glede vere in morale nihče ne more biti nevtralen, po besedah Jezusovih: »Kdor ni z menoj, je zoper mene,« je dejansko na svetu le dvoji tisk, versko pozitivno opredeljen in versko negativno usmerjen. Pravega nevtralnega tiska nimamo, ker ga imeti ne moremo.

V deželah ljudskih republik, kjer ni tiskovne svobode in tudi ne verske, imamo ves tisk v službi režima. In ker je ta odkrito brezbožen in veri sovražen, zato je tam ves tisk versko negativen. Le redke so izjeme, da izhaja tam kak časopis oziroma mesečnik, ki ni naravnost v službi režima in ki zato ni naravnost brezbožen.

Drugače je tu pri nas na Zapadu. Tu imamo polno tiskovno svobodo. Zato se tu lahko vsak časopis svobodno opredeli ali za Boga in krščansko moralno ali proti Bogu in krščanski morali. Zato pa je tu pri nas tisk ali versko pozitiven ali versko negativen.

Med nami Slovenci v Italiji je tisk precej bogat. Posebno tednikov imamo kar

lepo vrsto za naše majhno število. Toda med našim tiskom je nekaj takega, ki se odkrito priznava za protikatoliškega. Spoznate ga po poročanju o papežu in Cerkvi. To je danes ločilno znamenje, kdo je katoliški in kdo ni. To velja tudi za one časopise, ki zanikajo, da bi bili protikatoliški. Lahko je spoznati njihovo pravo barvo: Poglejmo, kako zadržanje imajo do papeža in Cerkve, to je do katoliških škofov. Po tem, kako o tem poročajo in pišejo, bomo poznali, koliko je v njih katoliškega duha.

Naš tednik si je že v naslov dal pridevek »katoliški«. To pa zaradi tega, da bi bilo vsakomur jasno, kaj smo in kaj hočemo biti. Ni pa s tem rečen, da je naš časopis katoliška Cerkva ali glasilo katoliškega škofa, kot je kdo zlobno hotel natveziti. Tudi ni glasilo katoliškega duhovnika. Temveč je in hoče biti glasilo slovenskih katoličanov na Tržaškem in Goriškem, vseh onih naših ljudi, ki čutijo s Cerkvijo.

Kakšno zadržanje bo zavzel katoličan v vprašanju tiska, je jasno. Odklanjal bo ves oni tisk, ki je protiverski in protikatoliški. Odklanjal bo tudi tak tisk, ki v verskih in moralnih vprašanjih hodi svoja pota, ki se ne skladajo z naukom Cerkve, čeprav ni odkrito protikatoliški. Podpiral bo pa oni tisk, ki si je odkrito zadal nalogo, da hoče pisati po smernicah Cerkve in cerkvene hierarhije, da hoče pobijati brezboštvo, ki danes nastopa predvsem pod podobo brezbožnega komunizma in marksizma, ter se bori za vsestransko obnovo ljudstva po večnih načelih, ki jih Cerkva uči.

POGLED PO SVETU ob nastopu novega leta

Leto 1956 se je poslovilo od nas ob odmevih topov na Sinajskem polotoku in ob nemirih ob Sueškem kanalu. Nato smo imeli leto 1957 sorazmerno mirno, čeprav je bilo v gospodarskem oziru slabše od prejšnjih. Toda ob slovesu nam leto 1957 ne obeta in ne jamči miru za leto 1958, ki je nastopilo.

Sovjetska zveza je poglajala v vseмирje kar dva umetna satelita. V drugem satelitu kroži z vrto-glavno brzino mrtva psička Lajka, dočim se ameriškemu satelitu ni posrečilo, da bi videl zvezde od blizu. Toda v tekmovalstvu za osvovitev prostora, je Amerika vrgla na mizo močnejšo karto, ko je spustila v vseмирje medcelinsko raketo, ki ima vojni pomen in po vrednosti prekaša sovjetski sputnik. Sovjeti imajo prednost v umetnih satelitih, Amerika pa prednost v medcelinskih raketah.

Druge dežele, ki ne morejo sodelovati v tej gigantski tekmi, se pridružujejo enemu ali drugemu taboru. Nevtralnost, za katero se navdušujejo nekateri dežele, pa pomeni notranje nagnjenje k režimu, ki sliči sovjetskemu.

Trenje med Sirijo in Turčijo, ki je bilo pred meseci zelo napeto, je ponehalo. Hruščev se je umaknil, morda zato, da je lahko zrušil maršala Žukova, ki je simbol zahajajoče zvezde stare garde, ki je zmagala v zadnji vojni.

Na Srednjem vzhodu tli pod žerjavico vroče ogle nesoglasij med Izraelom in arabskim svetom. Zapadni svet miri te svoje neobjelence, ki menijo, da so že polnoletni in da smejo ubirati svoja pota.

SKRAJNI VZHOD

Leti 1956 in 1957 sta bili leti Srednjega Vzhoda. Leto 1958 pa obeta zanimivosti na Daljnem Vzhodu. Trenja med Pakistanom in Indijo še niso poravnane. Za Vietnamom je danes na vrsti Indonezija, kjer preživlja Nizozemska dramatične ure za vse svoje posesti in kapital, ki ga je vložila na teh področjih.

Tudi Japonska je v zadnjih letih razvila svojo drobno industrijo in postavila svoje proizvode na svetovni trg, kjer lahko tekmuje v izdelku in v cenah, zahvaljujoč se nizkim proizvodnim stroškom. Danes pa tudi na Japonskem nastopa gospodarska kriza. Če povzročajo Indonezija, Japonska in Indija živčno napetost na Zapadu, je Kitajska v polnem komunističnem taboru najtemnejša točka na Vzhodu. Prostrana Kitajska še danes ni mogla najti zaposlitve stotinam milijonov svojih prebivalcev. Proizvodnja in potrošnja na Kitajskem je nizka. Leto 1958 nam lahko prinese nemire na Kitajskem in trenja med Pakistanom in Indijo zaradi posesti Kašmirja, kakor tudi poslabšanje položaja v Indoneziji in gospodarsko krizo na Japonskem.

IN MALA EVROPA

Boljši pa so izgledi za dežele Male Evrope, ki bo z letom 1958 združila svoje gospodarske sile in tako ustvarila tretjo svetovno silo med dvema skrajnima že obstoječima.

Svetovni trg 160 milijonov proizvajalcev in potrošnikov odpira nova vrata v duhu mednarodne strpnosti. Morda bomo v letu 1958

doživeli prvo praktično porabo atomskih sile v službi miru. Prve poizkusne ladje in letala bo poglajala nova sila. Avtomatizacija bo olajšala ljudem vsakdanje delo.

IN POSEBEJ PRI NAS

Za nas bo leto 1958 prav tako velike važnosti. Imeli bomo najvažnejše politične volitve v povojni dobi. Volitve bodo na bodočih volitvah izrekli svojo sodbo o dogodkih na Madžarskem, o Hruščevu - novem Stalinu, o Togliattijevem klečeplaštvu in Nennijevem polomu, o neorganiziranih strancih, o naraščajoči desnici, o Laurovem gibanju na jugu in

o demokratični sredini. Tri stranke obetajo, da bodo vrgle svoje glasove na tehniko; večinska demokristjanska, komunistična in Laurova na jugu.

To so pogledi in napovedi za leto 1958.

PA SLOVENC

Slovenci želimo, da bi nam kot priznani manjšini bilo omogočeno v okviru ustave razvijati polno narodno, gospodarsko in kulturno življenje. Želimo, da bi bilo to v polni meri omogočeno na Tržaškem, Goriškem, v Beneški Sloveniji in Kanalski dolini, povsod, kjer živi slovenski človek.

POLITIČNE NOVICE

Angleški finančni minister je odstopil

Angleški ministrski predsednik Mac Millan je pretekli torek odstopoval na pettedensko potovanje po deželah commonwealtha. Obiskati namerava vse glavne angleške dominione ter se posvetovati z vodilnimi možmi v tamkajšnjih državah o vseh vprašanjih, ki zadevajo svetovni mir in notranje življenje Commonwealtha. Obisk je začel v Indiji, kjer bo imel razgovore s Pandit Nehrujem.

Toda tik pred odhodom ga je precej iznenadil odstop finančnega ministra Thorneycrofta. Ta je podal ostavko, ker se ni ujemal s finančno politiko Macmillanove vlade. Ta je namreč predložila za novo finančno leto proračun, ki je predvideval nekoliko večje izdatke. Thorneycroft je pa zahteval najstrožjo štednjo, da se prepreči inflacija. Ker mu ministrski svet ni ugodil, je odstopil. Pri tem je javno obtožil Mac Millana, da poriva državne finance v inflacijo zato, da se ne zameri volivcem.

Odstop finančnega ministra ne bo povzročil ministrske krize, ker ga je Mac Millan že nadomestil z dosedanjim kmetijskim ministrom.

Mac Millanov predlog

Mac Millan je po novem letu postavil svet pred dokaj veliko presenečenje, ko je v nekem govoru po radiu ponudil Sovjetski zvezi sklenitev nenapadalne pogodbe. Ta Mac Millanov predlog je naletel na različne sprejeme. Sovjeti so se dosedaj pokazali dokaj hladne, čeprav so ravno oni še v nedavni preteklosti stavili isti predlog ZDA. Med državami članicami Atlantske zveze so pa bili nekateri nevoljni, ker se Mac Millan ni poprej posvetoval o tem predlogu, kot bi bila njegova dolžnost; drugi pa so ta korak odobraval, češ da pomeni začetek bolj živahne politike Zapada do Sovjetov. Odslej ne bodo mogli več samo oni trditi, da žele mir. S tega stališča je Mac Millanov korak gotovo pomenljiv, čeprav le kot propaganda, ker Sovjetski zvezi in njenim besedam gotovo nihče več ne verjame, vsaj tu na Zapadu ne. Zato bi bil tudi tak pakt le bolj formalnega značaja in bi na bistvu stvari nič ne spremenil.

Sovjeti zmanjšali oborožene sile

S precejšnjim hrupom so Sovjeti javili, da bodo zmanjšali svoje oborožene sile za 300 tisoč mož. Del teh sil da bodo umaknili tudi iz Vzhodne Nemčije in Ogrske.

Vendar tudi ta slednji korak Rusov nič ne spremeni pri njihovi dosednji politiki do svobodnega sveta. Ostali bodo še naprej oboroženi do zob ter imeli pod orožjem še vedno nad tri milijone mož, poleg številnega novega orožja (raketne izstrelke, vodikove bombe itd.). Njihova miroljubnost ostane torej še naprej le propaganda, kot je vse, kar komunisti govore.

Glavno mesto iščejo

Zunanji ministri »šestih«, to je držav članic Evropske premogovne skupnosti in Skupnega evropskega tržišča ter Evratoma so na posvetih, da bi določili mesto, ki naj postane glavno mesto »Male Evrope«. Toda zediniti se ne morejo, ker bi skoro vsaka država hotela, naj bi novo glavno mesto bilo na njenem ozemlju. Tako žele Francozi naj bi to bil Pariz ali Strasburg, Belgijci naj bi bil Bruselj, Luksemburžani se potegujejo za svojo deželo, Italijani in Nemci pa za svojo. Zdi se, da se bodo pobotali tako, da bodo za sedaj imenovali le začasen sedež »Mali Evrope«. To morajo storiti, ker sta zadnji dve pogodbi že stopili v veljavo dne 1. januarja.

RAZNE NOVICE

Nove volitve v Jugoslaviji

Pred božičnimi prazniki je potekla delovna doba državni poslanski zbornici v Beogradu in tudi republiki v Ljubljani. Zato bodo obe zbornici obnovili z novimi »volitvami«. Vršile se bodo v mesecu marcu. — Kakšne bodo te »volitve«, si ni težko predstavljati.

Omejene denarne pošiljke avstralskih naseljenec

Avstralska vlada je pred kratkim izdala zakon za omejeno pošiljanje denarja v domovino od strani avstralskih naseljenec. Vsak naseljenec bo lahko poslal svojcem v domovino, ne glede na število svojcev največ 80 angleških sterlin. Vsekakor je avstralska vlada pripravljena podvzeti tudi olajševalne ukrepe, če prosilec dokaže, da je potreba res nujna, in bo za take »izredne slučaje« dovoljena tudi večja vsota denarja.

Nova zmaga Hillaryja

Sir Edmund Hillary, ki si je priboril velik sloves, ko je prvi dosegel vrh Mount Everesta, je v noči 3. januarja po zemlji dosegel Južni tečaj in si tako priboril novo zmago v borbi z večnim snegom. Hillary je član angleške odprave, ki raziskuje ozemlje okrog Južnega tečaja. Vodja angleške ekspedicije je znani geolog dr. Fuchs. Vendar je bila tudi to pot sreča bolj naklonjena Hillaryju, ki je dosegel na Južni tečaj pred svojim vodjem.

Nafta v Libiji

Libijo poznamo v Italiji kot nekdanjo italijansko kolonijo, kjer je bilo dosti peska in strašna vročina, drugega nič. Sedaj pa so v Libiji odkrili prva ležišča nafte, in sicer v bližini meje s Tunizijo. V Libiji je trenutno več petrolejskih družb, ki vrtajo in iščejo petrolejske vrelce. Tudi Italijani bi bili radi soudeleženi pri iskanju te dragocene tekočine. Toda ameriške družbe so dosegle, da je libijska vlada odpovedala pogodbo, ki bi jo morala skleniti z ital. družbo ENI za iskanje nafte v Libiji. Seveda Italijani zaradi tega po pravici protestirajo in se jezijo na požrešne Amerikance.

Adenauer ima 82 let

Nemški kancler Adenauer je dan pred sv. Tremi kralji dopolnil 82 let. Voščila so mu ob tej priliki izrazili številni domači in tuji častilci. Baje je sprejemal razna zastopstva, ki so mu prihajala čestitat, polnih 7 ur.

Ali se je dvignil človek 300 km visoko?

V začetku tedna so bili vsi časopisi vznemirjeni zaradi vesti, da so Sovjeti poglajali v zrak raketo z živim človekom, ki se je dvignil 300 km visoko in nato pristal živ na zemlji. Uradno niso v Moskvi o tem ničesar povedali. Zato je bila radovednost po svetu še večja.

Indonezija išče orožja

Indonezijska republika je poslala po svetu svoja zastopstva, da bi kjer koli dobili orožja za njeno vojsko. Tako je neko odposlanstvo prišlo tudi na Svedsko in v Jugoslavijo. Svedska je svojo pomoč odbila, Jugoslavija jo je pa obljubila. Domeniti se morajo še za način plačevanja. Indonezija bi namreč rajši plačevala v blagu, Jugoslavija bi pa rajše imela denar. A se bodo gotovo pobotali.

Na Južnem tečaju se mudi že leto dni skupina 17 Amerikancev, ki so dospeli tja z zrakoplovom. Živijo v neverjetnem mrazu. Sedaj poleti imajo od 15 do 20 stopinj pod ničlo, pozimi so pa dosegli celo 72 stopinj mraza. To je najhujši mraz, ki so ga sploh kdaj zaznamovali v naravi.

Nagradno žrebanje KG 1958

Napovedali smo mesec za katoliški tisk. O dolžnostih do katoliškega tiska govori uvodni članek. Da bi pa v bralcih zbudili še večje zanimanje za dobre časopise in revije in zlasti za naš KG, bomo tudi letos napravili nagradno žrebanje med našimi naročniki. Le-tošnje naše nagrade so naslednje:

Med naročniki, novimi in stari, ki bodo do 31. januarja t.l. poravnali naročnino za celo leto, se bodo izžrebale štiri nagrade, in sicer:

- 2 para ali moških ali ženskih čevljev, na izbiro;
- 1 kos blaga za moško ali žensko obleko, na izbiro;
- 1 ženska ročna torbica.

To blago bodo srečni izžrebanci dvignili pri trgovcih, ki jih bo uredništvo KG določilo.

Kdor hoče priti v poštev za letošnje izžrebanje, naj pohiti s plačilom naročnine do konca tega meseca.

NAŠ TEDEN V CERKVI

IZ SV. EVANGELIJA

Ko je Jezus dopolnil dvajset let in so po običaju praznika šli v Jeruzalem ter se po končanih prazniških dneh vračali, je ostal deček Jezus v Jeruzalemu in njegovi starši tega niso opazili. Mislile, da je pri družini, so šli dan hoda in ga iskali. Po treh dneh so ga našli v templju, ko je sedel sredi učiteljev, jih poslušal ter povpraševal. In vsi, ki so ga slišali, so strmeli nad njegovo razumnostjo in njegovimi odgovori. Ko so ga ugledali, so se zavzeli in njegova mati mu je rekla: Sin, zakaj si nama to storil? Glej, tvoj oče in jaz sva te z žalostjo iskala. — In rekel jima je: Kaj sta me iskala? Nista li vedela, da moram biti v tem, kar je mojega Očeta? — Toda ona nista razumela besede, ki jima jo je rekel. In vrnil se je z njima ter prišel v Nazaret in jima je bil pokoren. In njegova mati je vse te besede ohranila v svojem srcu. In Jezus je napredoval v modrosti in starosti pri Bogu in pri ljudeh.

Sv. Družina, prva in najvišja na tem svetu, mora postati vzor vsake druge družine. V njej najdemo vse tisto, kar je najbolj popolno, najlepše in najsvetejše; vse tisto, kar je nam ljudem potrebno, in vse tisto, kar Bog želi od nas. Sv. Družina je bila neskaljeno ognjišče prave ljubezni, dobrote, trajne zvestobe, plemenitosti in vsestranske pravičnosti. V tej družini je bilo vse sveto, čisto in pošteno. Neskončno svet je bil Jezus, ker je bil učlovečeni Bog. Brez greha je bila Marija, ker je bila Mati božjega Sina. Svet je bil tudi Jožef, ker je veljal za očeta in ker je bil zakonski mož sv. device Marije. Kdo bi mogel določno povedati, koli-

ko svetosti, brezgrešnega življenja, najgloblje ljubezni, čistega veselja in prave duhovne sreče je bilo v sv. Družini? — Kjer ni greha, tam je božja milost in božja sreča. Zatorej iščimo še mi vedno in povsod svetost, iščimo Boga, iščimo božjo milost, božjo ljubezen in božji blagoslov! Bodimo pravični in plemeniti do ljudi! Plemeniti v mislih, plemeniti v srcu, plemeniti v občevanju! Bog zahteva v prvi vrsti dobroto, ljubezen in svetost. Ljudje so nesrečni in vir nesreče tudi drugim, ker so hudobni in grešni. V svetu, po hišah in družinah, manjka dobrota in svetost. Brez svetosti pa ni ne sreče ne miru.

Sv. Družina je bila najsvetejša in najsrečnejša družina pod soncem, prvi in najlepši ideal vseh človeških družin in oseb. Užila je veliko tihe radosti in sreče. A v njej ni manjkalo trdih preizkušenj, grenkobe in bridkega trpljenja. Trpel je Jezus, trpel je Jožef, trpela je Marija. Vsak po svoje so ogromno trpeli. Njihovo zemeljsko življenje še ni bil nebeški raj, ampak večkrat kruto mučeništvo. A trpeli so voljno in vdano, trpeli so pogumno, junsko in z veseljem iz ljubezni do Boga. Pa tudi do ljudi, saj je ta družina prinesla grešnemu svetu zveličanje. Trpimo vdano še mi! Trpljenje nam pripravlja veliko srečo v nebesih.

Zgledujemo se po sv. Družini, po njenih svetih članih! Sv. Jožef bodi svetli vzor vseh očetov in zakonskih mož s svojo globoko vero, očetovsko skrbjo, neomajno zvestobo, delavnostjo, pravičnostjo itd. — Marija bodi glavni vzor vseh mater in zakonskih žena, Jezus pa vseh otrok in ljudi. Posnemajmo te najvišje svetnike in dosegli bomo večno srečo! — Jezus, Marija, Jožef, bodite naše rešenje! Pomagajte nam, rešite nas!

Kongres duhovnikov

8. decembra se je pričel v Rimu kongres predstavnikov zvez redovnikov in redovnic različnih narodnosti. Namen kongresa je trojen: 1) Pokloniti se kardinalu Valeriju Valeriju, prefektu kongregacije za redovnike, ki bo 21. decembra proslavljal 50-letnico duhovništva. 2) Cim bolj organizirati zveze redovnikov in redovnic v različnih deželah. 3) Proslaviti apostolske konstitucije Provida Mater iz leta 1947 za svetne ustanove, Sponsa Christi iz leta 1950 za redovnice in Sedes Sapientiae iz leta 1956 za študij redovnikov. Kongres je trajal do 14. decembra.

Obsodba komunizma še vedno aktualna

Nedavni četrti letni sestanek katoliške mladine nadškofije v Filadelfiji je zaključil s posebnim predavanjem podpredsednika ZDA Riharda Nixona. Komentiral je okoliščine papeža Pija XI. o brezbožnem komunizmu. Nixon je poudaril izredno aktualnost okoliščine, ki je bila napisana pred 20 leti: Svet se je od takrat spremenil, tako je dejal Nixon, toda v izrazih, ki jih je rabil Pij XI. v svoji okrožnici o komunizmu, ni ničesar, kar bi morali izpremeniti. Potem, ko je omenil zadnji proglas iz Moskve, ki ga je podpisalo 64 dežel, in njegov izizvalni značaj svobodnemu svetu, se je Nixon obrnil na svoje mlade katoliške poslušalce in dejal: Toda vi ste se vedno uprli na isti način komunizmu, voditelji katoliške Cerkve so vedno proglašali svoj neizprosni odpor proti Karlu Marxu in načelom, ki jih je predlagal. Ne vem, kako bi se mogel kdor koli, ki veruje v Boga in v človekovo dostojanstvo, umakniti iz borbe, ki jo mi vodimo. Komunizem se v celoti upira vsemu, kar mi verujemo in uveljavljamo. Mi verujemo v pravičnost in v moralni zakon, komunizem veruje samo v silo. Mi proglašamo ljubezen in odpuščanje, poslanstvo komunizma pa je sovraštvo. Mi verujemo v sveti značaj osebe, ki je ustvarjena od Boga, ki je ljubezen. V komunizmu pa so ljudje samo sredstvo za dosego oblasti. Mi hočemo mir, komunizem vojno. Amerika se mnogo zanaša na vero svojega naroda,

brez katere ne bi bila nič. S to vero, tako je zaključil Nixon, bodo izginili črni oblaki na obzorju in vstala bo zarja nove bodočnosti miru, človeškega bratstva in spoštovanja človeške osebe.

Kardinalov rožni venec

Poročajo, da bo osebni rožni venec pokojnega westminstrskega nadškofa kardinala Bernarda Griffina shranjen v poljskem svetišču Čenstohovi. Rožni venec je izročil grof Balinski-Jundzill kardinalu Stefanu Wyszyńskemu, kajti kardinal Griffin je prestopil, zlasti v zadnjem letu svojega življenja, molil za preganjano Cerkv; in zlasti za poljsko cerkev.

Uspeh argentinske kat. univerze

Katoliška univerza v Cordobi v Argentini je z uspehom končala prvo leto svojega delovanja. Univerza je v kratkem času premagala vse pomembne težave in si pridobila velik ugled na univerzitetnem področju. Laskave uspehe je prikazal v teku slovesnega zaključka akademskega leta rektor univerze jezuitski pater Camarago. Zlasti je pater Camarago pohvalil 238 gojencev, ki so prostovoljno sprejeli poseben stil šolskega življenja, ki je vpeljan na novi univerzi.

Vsi katoličani apostoli vere

Vsi katoličani morajo biti apostoli svoje vere. Tako je dejal newyorški škof msgr. Fulton Sheen v svojem govoru na četrtem letnem sestanku katoliške mladine filadelfijske nadškofije. Msgr. Fulton Sheen je poudaril, da morajo ne samo duhovniki, marveč tudi laiki sodelovati pri povečanju spreobrnjenj. Razen tega je poudaril še dvojne drugih dolžnosti mladine, to je čistost in pomoč misijonom.

Pokrajinsko semenišče v Pakistanu

Nadškof v Karačiju v Pakistanu je pred nekaj tedni slovesno blagoslovil novo pokrajinsko semenišče, posvečeno Kristusu Kralju. V njem se pripravljajo na duhovniški poklic 26 bogoslovcev, od teh 17 frančiškanov, 8 svetnih bogoslovcev ter 1 kapucin.

Hvaležna romarica

Neka gospa stara 46 let oblečena v črno, s križem na prsih in z rožnim vencem v rokah je odpotovala peš iz Galvestona v Teksasu na romanje v 620 km oddaljeno svetišče Matere božje v San Juan, da izpolni svojo zaobljubo. Gre za gospo Manuella Carreon, ki je obljubila, da bo napravila to romanje, če bo njen sin Alfonz, ki je bil obtožen, da je ubil leta 1956 svojega prijatelja, priznan za nedolžnega. Sodnik sodišča v Galvestonu je izdal oprostilno rzsodbo in gospa Carreon se je takoj podala na pot. Izjavila je, da se ne zanima ne za hrano, ne za pijačo, in da bo vsako noč spala tam, kjer jo bo noč doletela. Gospa upa priti do omenjenega Marijinega svetišča v teku treh ali štirih tednov. Predno ne izpolni svoje zaobljube, noče videti svojega sina.

Katoliški dijaki v New Yorku

Vseh dijakov katoliških šol v newyorški nadškofiji je letos nad 200.000. Vrhovni nadzornik katoliških šol te škofije je izjavil, da se je letos vpisalo 2.667 gojencev več kot lansko leto, s čemer je bilo doseženo skupno število 201.765 vpisanih gojencev.

Univerza pomaga univerzi

Katoliška univerza v Washingtonu je zbrala zelo veliko daril za katoliško univerzo v Lublinu na Poljskem. V znak priznanja je rektor lublinske univerze pater Marijan Rechowicz dovolil, da objavijo znanstvena dela zgodovinskega zavoda njegove univerze.

Smrt zaslužne redovnice

V generalni hiši Marijinih misijonark v Lionu v Franciji je sredi meseca decembra lani umrla sestra Marija Suzana. Nekaj dni prej je bila operirana na možganih. Imenovana sestra je bila znana po vsem svetu, predvsem pa med zdravniki, ker je odkrila poseben virus, bacil, ki povzroča gobavost. Ker ga je odkrila v Marijinem letu, se imenuje Microbacterium Marianum. Od leta 1911 je bila na otokih Figi, kjer je 25 let vodila več zavetišče za gobavce in študirala to hudo bolezen. Zadnja leta je preživela v Franciji in se popolnoma predala znanstvenemu raziskovanju gobave bolezni.

Leksikon o Mariji

Založba Pustet je v Regensburgu v Nemčiji začela izdajati leksikon o Mariji, Leksikon der Marienkunde, ki hoče združiti in zbrati vse najvažnejše iz mariologije in posvetiti posebno pažnjo katoliškim znanstvenim delom o Materi božji. Leksikon bo obsegal 25 snopičev, vsak z nad sto stranmi, urejuje ga Bör, s katerim sodeluje mnogo nemških in tujih znanstvenikov.

NASTANEK IN ZGODOVINSKI RAZVOJ CIVILNE POROKE

Civilna poroka je po svojem nastanku nestvor sramotnega izvora in po svojem bistvu oskrumba božjepravne ustanove zakramenta sv. zakona. Težka in bolesta rana je, ki jo je zadalo Cerkvi sovraštvo brezvercev, ter groba žalitev verskih čustev vseh verujočih. Sodobna laicizirana država, ki je razkristjanila moderno življenje z zmotnimi nauki o ločitvi Cerkve od države, in o državi, ki je edini vir vseh pravic, jo smatra za eno največjih svojih pridobitev, medtem ko se ji je v resnici izpridila v puhlo ceremonijo brez vsebine in smisla.

PRVI ZAMETKI CIVILNE POROKE

V prvih stoletjih krščanstva in v srednjem veku ni nihče niti sanjal o civilni poroki. Državna oblast je dajala polno priznanje cerkveni poroki in ji nudila vse civilne učinke, vključno one imovinske in stanovske pravne značaja.

Prvi zameetek civilne poroke lahko vidimo v sramotnem ravnanju cesarja Ludvika Bavarskega, ki je samovoljno razveljavil poroko češkega kralja Janeza, da bi lahko dal njegovo ženo Katarino v zakon lastnemu sinu Ludviku Brandenburgskemu. Ker je to početje povzročilo splošno zgražanje, so razni dvorni pravdniki in teologi opravičevali cesarjevo dejanje s trditvijo, da spada tudi poroka v državno zakonodajo in da zato sme vladar odločevati o zakonskih zadržkih in o veljavnosti poroke same.

Dejansko očetovstvo civilne poroke pa pritiče odpadniku Martinu Lutru. Ta verolomni redovnik se je po prelomu s katoliško Cerkvijo poročil s pravtako propadlo redovnico Katarino Bora. Tudi to sramotno početje je izzvalo ogorčeno obsodbo celo pri samih Lutrovih pristaših. Mož pa se je v svoji bujni fantaziji bra-

Stanje kat. Cerkve v nekaterih državah za železno zaveso

ALBANIJA. Po krvavem preganjanju pred desetimi leti je ostal tam samo en škof, ki je zelo star, a pod stalno kontrolo komunistične oblasti. Duhovnikov je zelo malo, redovnikov ni več, verniki pa so izpostavljeni vsestranskemu rdečemu pritisku.

BOLGARSKA. Edini škof vzhodnega obreda, ki je bil še prost, Ciril Kurtev, je bil vržen v ječo v novembru 1956. Pred njim sta v ječi izginila dva škofa, Silskov, obsojen na smrt l. 1952, in Romanov, ki je bil zaprt in, kot zglela, je v ječi umrl. Ni poročil o duhovnikih in vernikih. Vemo le, da je bilo leta 1939 okrog 100 duhovnikov in 60.000 vernikov.

ČESKOSLOVASKA. Skoro vsi škofje so ali zaprti ali internirani ali pa ne morejo prosto vršiti svoje nadpastirske službe. Na čelo škofij so bili postavljeni na zelo pretkan način ljudje, ki so naklonjeni režimu. Poleg tega so vsi škofijski uradi pod kontrolo vladnih funkcionarjev in vse delo župnikov in dušnih pastirjev stalno nadzorujejo člani partije. Krščanski nauk v šolah so še ohranili, a na starše pritiskajo, da bi otrok ne pustili k nauku. Zadnje dni decembra je imela svoje zborovanje v Pragi družba za znanost in politiko, na katerem so podrobneje proučili, kako bolje širiti brezboštvo.

KITAJSKA. V zadnjih dveh letih, ko so ločili od ljudstva škofo in duhovnike, ki so se pregrešili le v tem, da so bili zvesti svoji katoliški veri, so pritiskali na ostalo peščico duhovnikov in na vernike, da bi se včlanili v »katoliško« organizacijo, ki ne more prikriti svojega komunističnega pečata. Tudi na Kitajskem silijo duhovnike v »Duhovniško zvezo za mir«, kot se to dogaja v Českoslovaški. Duhovnike in vernike v tej deželi že več let neprestano »prevzgaajo« na take psihološke načine, da ubijajo svobodo vesti in človekovo osebnost.

ROMUNIJA. Pred desetimi leti je bilo tam 12 škofov in nadškofov rimskega in vzhodnega obreda. Danes je še en sam škof rimskega obreda in trije še živi škofje vzhodnega obreda so internirani. Cerkvene občine vzhodnega obreda so ukinili l. 1948, tako da so jih prisilili »prostovoljno« prestopiti k pravoslavju. To se je zgodilo s pomočjo nekaj plačanih ljudi, ki so odpadli od kat. vere. Nato so katoliško skupnost proglasili za brezpomembno, prav tako kot so naredili Sovjeti v Ukrajini. Z državnim

zakonom so zatrli katoliško Cerkv, čeprav je po ustavi v državi svoboda veroizpovedi zagotovljena.

Zadnje čase so mislili ta zakon preklicati, ker se jim je zdelo, da so katoličani zamrli, a že samo glas o tej nameri je katoličane vzpodbudil, da so oživel. Naši bratje v Kristusu so kljub desetletnemu preganjanju ostali zvesti Cerkvi in sv. očetu. Pritisk na katoličane se je spet poostiril in trije škofje vzhodnega obreda, ki so bili skupno internirani, so morali narazen, vsak na poseben kraj.

MADZARSKA. Zelo težak je položaj katoliške Cerkve na Ogrskem, kjer z železno roko drži komunistične vajeti predsednik Kadar. Ta tiran bi zelo rad dobil podporo ljudstva in celo Cerkve. Zato išče zlasti pri škofih, ki so še svobodni, izjav v svoj prid. Zlasti pa se njegovi privrženci trudijo, da bi ustrašovali starše, ki zahtevajo krščanski nauk za svoje otroke.

Pred božičnimi prazniki se je v Budimpešti začel proces proti skupini 16 duhovnikov, ki so jih obtožili soudeležbe pri vstaji oktobra 1956. Med obtoženci je tudi bivši tajnik kardinala Mindszentya.

To je le bežen pregled verskih razmer v nekaterih državah rdeče demokracije. Bralcu kažejo, da je razmerje komun. oblasti do vere in posebno do katoliške Cerkve vedno isto, da se ni spremenilo in se ne more spremeniti. Neprestan pritisk, krivične odredbe, laž in obrekovanje, moralno in, če treba, tudi telesno mučenje so orožje v tem boju. Cerkve pa stojijo neomajna in brani resnico in postavbo božjo ter s tem brani tudi človeka in njegovo osebnost pred strahopetnimi komunističnimi tirani.

drugi kanonisti so učili nekaj podobnega, a Cerkve jih je obsodila.

Medtem pa je državna oblast uvedla pravno ustanovo obveznega civilnega zakona: na Holandskem leta 1580, na Angleskem leta 1653. Najudarnejša pa je bila revolucionarna Francija, ki je zanižala poroki vsako versko vsebino in jo docela podvržla državni zakonodaji. Konstitucija z dne 14. sept. 1791 je določala: »Državna zakonodaja priznava zakon za zgolj civilno pogodbo.« In dekret 20. sept. 1792 uvaža civilno poroko kot obvezno za vse državljane. Napoleonov zakonik iz leta 1804 je dokončno uzakonil civilno poroko. Francoskemu zgledu so sledile še druge države: v Italiji leta 1865, v Nemčiji leta 1875, na Madžarskem leta 1895.

V cesarski Avstriji je bila do Jožefa II. v veljavi izključno cerkvena poroka. Jožef II. je razlikoval pri poroki civilno pogodbo od zakramenta in je z zakonskim patentom (Ehepatent) z dne 16. jan. 1783 uredil zadevo zakonskih zadržkov in uvedel nekako civilno poroko, ki je bila pozneje sprejeta v avstrijski civilni zakonik. Ta civilna poroka pa praktično ni prišla do izraza, ker se je sklepala pred župniki, ki so po državnih zakonodaji veljali za državne uradnike. Avstrijski konkordat iz leta 1855 je poveril celotno jurisdikcijo v zakonskih zadevah škofijskim sodiščem, a leta 1868 so bili zakonski spori ponovno vrnjeni civilnim sodiščem. To pravno stanje je ostalo v Sloveniji vse, dokler ni komunistični režim v Jugoslaviji vpeljal obveznega civilnega zakona, na Primorskem pa, dokler ni bila vpeljana italijanska zakonodaja po prvi svetovni vojni.

Civilna poroka, ki je povzročila Cerkvi in vernikom toliko škode in trpljenja, ni prinesla državi nikakega zadoščanja in koristi. Katoličani so videli v civilni poroki krivično obveznost, ki je žallala njihova verska čustva, in so pred Bogom in vestjo zahtevali zase še cerkveno poroko. Država se je morala ukloniti in dovoliti, da se vrši poleg civilne še cerkvena poroka. Dvojnost poročnega obreda pa je imela za nujno posledico, da so verniki smatrali cerkveno poroko za edino veljavno, civilno pa kot za zgolj zunanjo formalnost brez vsake vsebine, kot nepotrebno obveznost in sitnost, ki povzroča samo stroške in izgubo časa.

Tako je obvezna civilna poroka postala v roki države, ki je hotela Cerkvi iztrgati zakrament sv. zakona, puhla ceremonija, brez spoštovanja in smisla. — Tega se države dobro zavedajo tudi pod komunisti.

Zalostno, a resnično

Nekdo vprašuje: »Zakaj prinašajo italijanski ilustrirani tedniki — skoraj vsi — na častnem mestu na naslovnih strani teden za tednom izvalne ženske podobe, če niso naravnost nemoralne?«

Ali na tem svetu res ni nič bolj zanimivega in privlačnega, kakor so lasje, oči, prsi in noge tako imenovanih filmskih zvezd, ki postajajo vedno bolj neznane in nesramne?«

Stavim, da čitatelj, ki je stavil to vprašanje, sam prav dobro ve, zakaj ima nagota absolutno prednost pri ilustriranih revijah. Prav dobro tudi ve, odkod izvira zanimanje čitateljev za take podobe, pod katerimi prav gotovo za nobeno ceno ne bi trpeli podpisa kake njim drage osebe.

Prijatelj torej želi samo spoznati, če se naše mnenje ujema z njegovim. Poglejmo!

Predvsem moramo ugotoviti, da mnogi tedniki izhajajo samo zaradi dobička in jih izdajajo ljudje brez vesti. Ker so opazili, da pornografska vsebina privlači ljudi, veča naklado in množijo zaslužek, uporabijo tudi naslovno stran v ta namen. Saj je ravno prva stran, zlasti za mlade ljudi, prva vaba. Tem ljudem velja resna Jezusova grožnja: »Kdor pohujša ka-

tereza izmed teh mladih, ki v me verujejo, bi mu bilo bolje, da bi si obesil mlinski kamen na vrat in bi se potopil v globino morja.« Kdo more prešteti duše, ki se zastropijo s takim čtivom!

Druge ilustrirane tednike vodi jo in urejujejo sicer resni ljudje, ki bi se radi izognili nemoralnosti vsaj na naslovnih straneh, da ne bi dajali povoda za pohujšanje. Toda pravijo — in gotovo je največkrat res — da jih silijo čitate lji, ki nagoto iščejo in se ob njej naslanjajo. Listu, ki jim tega ne da, odrečejo svoje zanimanje in ga ne kupijo. Zato morajo uredniki vsaj naslovno stran »poškropiti s kolonjsko vodo«, da potem bralci poiščejo tudi kak resen članek. Seveda je vprašanje, če se sme na tak način pritegovati bralce.

Ostane pa neizpodbitno dejstvo, da za premnoge čitate lje ni bolj privlačne stvari, kot so slike kake filmske zvezde v Evini obleki. Ob tem dejstvu idealistom padejo roke, a ga je treba priznati. Dobro ne privlači površnih in pokvarjenih ljudi. Za slabe časopise in revije so v glavnem krivi čitatelji, ker jih s svojim denarjem vzdržujejo.

(Po »L'Osservatore della Domenica«)

molčal, ker bi tako hranil svojo »moralnost«. Jeziti se, če kdo pove svoje mnenje, ni demokratično.

Ni bilo v očitek

»Gospodarstvo« se v 1. številki letošnjega leta obrača na naš list zato, ker smo njemu in drugim pojasnili, da KG ni glasilo nobene stranke. »Gospodarstvo« izraža sum, da smo to storili njemu »v očitek«. A to ni res, mi smo to storili zaradi resnice in zaradi jasnosti, ker ljubimo eno in drugo.

Ker se pa »Gospodarstvo« v isti sapi vprašuje, če ga prištevamo med svoje prijatelje ali neprijatelje, si odgovor lahko da samo po tem, kako se čuti v razmerju do našega glasila. Mi smo glasilo katoličanov, a čigavo glasilo je »Gospodarstvo«?

Če pa se v svojem pisanju ujemamo z načeli Slov. katol. skupnosti v Trstu in Gorici in če na to politično organizacijo gledamo s simpatijo, je to naravno. Saj tudi oni hočejo biti katoličani kakor mi. S tem pa ni rečeno, da je KG glasilo kake politične skupine.

ŽENSKI KOTIČEK

Ali je mogoče zgraditi lastno srečo na nesreči drugih?

Skoro nerazumljivo je to vprašanje in vendar se v življenju večkrat zgodi, da nekateri gradijo svojo srečo na solzah in nesreči drugih. Včasih hote, včasih nevedoma. Tudi v zakonu se to čestokrat dogaja. Svet obdružuje, skoro zaveda nekatere žene, ki so zapustile svojo družino in se pridružile drugemu možu, ki jih obsipa z razkošjem in ugodjem, kakršnega prej niso imele. Na videz so take žene srečne. Kaj pa se dogaja v globinah njihovih duš v trenutkih, ko ostanejo same, tega nihče ne vidi, za to nihče ne ve, kot one same in Bog. Sreča ni zunanja, ni v videzu razkošja in nasmejanega obraza. Sreča je v najglobljem doživljanju naše duše, v popolnem scglasjanju naše notranjosti z božjimi in naravnimi zakoni. Zaman bomo iskali srečo drugod, če je sami ne nosimo v svoji duši.

Ne samo med preprostimi in nevednimi ljudmi, tudi med intelektualci najdemo danes pogoste slučaje zgrešenih pojmov o življenju in morali sploh. Koliko jih je, ki zagovarjajo ločitev zakona, češ da ima vsakdo pravico do svoje sreče, pa naj pride do nje po legalni ali ilegalni poti. Žena zapusti moža, zapusti otroke in se pridruži možu, ki je tudi že vezan kot zakonski mož druge in kot oče njenih otrok. Iz nove zveze se rodijo novi otroci. Zdi se, da misel na prejšnje življenje ne vznemirja ne enega ne drugega. Živita »srečno«. Pa se zgodi, in to prav pogostoma, če ne vedno, da pride med njima do nesoglasja, ki zraste v mržnjo, sovraštvo in končno v ponovno ločitev. Kje naj govorimo o ljubezni v tem slučaju? Oba sta pogazila najsvetejše božje in naravne zakone in sedaj sta se znova znašla pred ruševinami. O njuni ljubezni tu ni govora, tudi ne o ljubezni do otrok. Kajti ta bi morala premagati vse, žrtvovati vse, zlasti še njune osebne težnje in sebičnosti. Kdor hoče prejemati, mora prej sam dajati. Tudi o značajnosti ne moremo govoriti pri takih ljudeh. Kakor so izdali svoje žene, može, tako bodo jutri pripravljeni izdati svojo vero, svoj narod, vse, kar tvori za poštenega človeka trd-

no moralno podlago. Taki ljudje so vedno slabši, neznajnejši, psihološko nezreli.

Zelo se moti mlad človek, ki misli, da ga bo v zakonu čakala sreča z odprtimi rokami. Sreča na tem svetu je le relativna, le v večnosti se nam bo razodela v vsej popolnosti blaženstva. Tisti drobci sreče, ki nam je dano, da si ga lahko pridobimo na tem svetu, je dobrina, ki si jo moramo tudi v zakonu z žrtva-

mi priboriti. In to dan na dan, v ne-prestane samopremagovanju in žrtvovanju samih sebe.

Predvsem pa je nemogoče, da bi svojo srečo zgradili na nesreči drugih. Sreča ne obstoji v popolni zadovoljivosti naših čustev in strasti, temveč v tolažljivi zavesti, da smo izvršili svojo dolžnost in s hvaležnostjo sprejeli iz božjih rok tisti drobci sreče, ki nam je dan kot nagrada za izvršeno dolžnost.

Združeni zbori v Rojanu

Malokdaj se ljudje toliko časa ustavijo pred cerkvijo, kot so se na praznik sv. Treh kraljev. Pogovarjali so se o petju božičnih pesmi v cerkvi. Enodušno so hvalili: »Lepo je bilo!« V cerkvi smo bili skoraj poldrugo uro, pa je naenkrat minilo.

Radi smo poslušali toplo besedo dolinskega g. župnika, ki nas je vabil, naj cenimo slovensko pesem in jo ohranjamo. Prav tako cenimo naše cerkvene zборе, ki skrbijo za lepo službo božjo po naših cerkvah.

Pri petju so sodelovali trije zbori: iz škednja, od Sv. Vincencija in rojanski. Zapeli so 10 znanih božičnih pesmi, a tako mladostno in pristrčno, da so nas tako; osvojili. Božična pesem je donela po prostorni cerkvi in se prelivala v naše duše. Se in še bi poslušali.

Pri petju ljudskih litanij so prišli vsi ljudje na svoj račun, ker so lahko sodelovali vsi.

Petje je vodil g. Dušan Jakomin; njegova je tudi zasluga, da je prišlo do tega prvega skupnega nastopa. Petje je spremljalo na orglah gospa Blanka Frandolič.

Vse naše priznanje pevskim zborom, ki so sodelovali. Navdušeno nadaljuje s svojim delom in nas kdaj v prihodnosti spet razveselite s kakšnim skupnim nastopom.

Prijetno presenečenje

Vodstvo tržaške radijske postaje je oskrbelo na zadnji Božič lep slovenski prevod papeževga božičnega nagovora. Sveti oče je končal svoj govor opoldne, zvečer ob 6.20 smo že lahko slišali slovenski prevod. Med prevod so bili vloženi kratki odlomki direktnega papeževga govornenja, kar je oddajo zelo poživilo. Govor sta skrbno podajala dva radijska napovedovalca. Hvaležni smo radijskemu vodstvu za to pozornost.

IZ ŽIVLJENJA NAŠIH LJUDI

»Slovenska beseda« je kulturna revija, ki izhaja v Buenos Airesu. Njen direktor je duhovnik Karel Skulj. Ta revija je svojo zadnjo številko (5-8) posvetila pok. dr. Janezu Ev. Kreku ob 40-letnici smrti. V reviji je vrsta izvrstnih in tehničnih člankov izpod peresa najbolj priznanih kreslovec (Jurčec, Brumen, Ahčin) in drugih kulturnih delavcev (Tine Debeljak, I. Dolenc, J. Vombegar, D. Doktorič i. dr.). Zato zasluži ta številka »Slovenske besede«, da si jo nabavi vsakdo, kdor se zanima za slovensko politično in kulturno zgodovino, zlasti še slovenski katoličani.

»Sociologija« dr. Ivana Ahčina je vedomo, ki mu je težko najti primere v sodobni svetovni literaturi. V treh zvezkih ta naš najodličnejši sodobni sociolog razpravlja o vseh glavnih vprašanjih s polja sociologije, in sicer v luči nauka katoliške Cerkve in njenih zadnjih papežev. Delo je izdala Družabna pravda v Buenos Airesu s težkim finančnim bremenom. Isti avtor ima pripravljeno novo važno delo »Socialno ekonomijo«, ki bi jo Družabna pravda prav tako rada založila, a ji primanjkuje sredstev, ker je »Sociologija« ostalo še precej na zalogi. Zato je dolžnost nas vseh, da si nabavimo »Sociologijo«. S tem obogatimo sebe za lepo sodobno delo ter pripomoremo do nastika novega važnega znanstvenega dela. Ahčinovo »Sociologijo« lahko naročite tudi pri upravi našega lista.

Božični nagovor škofa Rožmana

Škof dr. Gregorij Rožman je imel božični nagovor 14. decembra v Baragovem domu v Clevelandu. Ob tej priliki mu je v imenu clevelandskih slov. društev vo-

ščil za Božič in Novo leto pisatelj Karel Mauser. Zdravko Novak pa je podal kratek pregled kulturnega delovanja clevelandskih organizacij v letu 1957. Spored je zaključil pevski zbor »Slavček« z božično pesmijo.

Slovenska polnočnica v Torontu

Kakor druga leta, tako je bila tudi letos polnočnica v slovenski cerkvi. Ker pa cerkev za take prilike postaja premajhna, je bila istočasno sv. maša tudi v dvorani, kamor je bil prenos petja in pridige. Posebnost letošnje polnočnice je bila v tem, da so v sveti noči prvič zapele nove orgle v slovenski cerkvi.

»Henrik, gobavi viteza« v Clevelandu

Dram. društvo »Lilija« je 29. decembra uprizorilo v Slov. domu v Clevelandu božični misterij Ks. Meška »Henrik, gobavi viteza«.

Med trnjem in osatom

Mnenje in poročilo

V eni zadnjih števil preteklega leta smo povedali, da se moramo bati komunistov tudi, kadar prinašajo darila. To smo povedali v zvezi s poročilom »Novega lista« o zanimanju komunističnega poslanca Beltrameja za slov. občine na Goriškem. »Novi list« nam je odgovoril, kakor je že viden, z obtožbo, da smo njegovo poročilo potvorili. Mi smo k njegovemu poročilu le dodali svoje mnenje, kakor zgoraj. Če ni pravo, naj bi ga NL ovrgel; če je pravo, naj bi pa

nilo svojo obliko, dalje razne fosilije ali okamenele rastline in živali iz »Jura« dobe, kar se še vedno najde v okolici Boll pri Göppingenu.

(V Boll je videti v privatnem muzeju razne vrste rastlin in živali, ki so živele pred 120 milijoni leti in jih še vedno izkopavajo in sestavljajo skupaj, kar je dolgotrajno, težavno in drago delo. Med drugim se vidi samica »ihtiozaura« — z »zauri« označujemo razne velikanske živali iz predpotopnega časa, ko še ni bilo človeka na zemlji — s petimi še nerodenimi mladiči, kar dokazuje, da tiste živali niso legle jajc kakor krokodil itd., marveč so imele žive mladiče. Nekje tam blizu je prišel na dan rep kakega »zaurara«. Po repu sodeč, bi morala biti žival dolga 18 m. »Ze dvajset let čaka, da ga izgrebejo«, pripomni nekdo. »Nič zato«, odvrne. »Če leži tam že 120 milijonov let, mu še par desetletij gotovo ne povzroči revmatizma.«)

Za iskanje ležišč petroleja (pod imenom petrolej razumemo surovo olje iz zemlje, iz katerega dobivamo bencin, naf-

to, petrolej, olje, mast za stroje itd.), se poslužujemo geofizikalnega postopanja, predvsem za merjenje razlike v gostoti zemeljske skorje, njenih elastičnih in magnetičnih lastnosti. Za dobianje petroleja je treba globokega vrtanja. Stroj (sonde) se vrtijo ali udarjajo na ru do in jo zdrobljeno spravljajo na površje, dokler ne pridejo do petroleja. Najgloblje so do sedaj prišli v Združenih državah, kjer so dosegli 6300 m globine. Ko gremo dalje v podzemlje, vidimo rudniško kapelo; v prejšnjih časih so rudarji čutili potrebo po molitvi pred odhodom na delo v rove, zato so imeli v rudniku svojo kapelo.

Nato vidiš vsakovrstne naprave, ki so jih kdaj rabili, ali jih še sedaj rabijo za izkopavanje in pridelovanje raznih rud.

PRIRODNE MOČI

Ker nekoč niso poznali druge gonilne sile, so morali več tisočletij sužnji in živali opravljati težka dela. Vodno kolo za dviganje vode pri namakanju je znano že iz najstarejših časov, vendar se je začela širša uporaba tega kakor tudi vetrne sile komaj v srednjem veku.

Pred 200 leti je parni stroj izpodrinil človeško gonilno silo in preobrazil človeško delo. Začela se je parna doba.

Veter je gonil mline, vodne sesalke in druge lažje stroje, kar se vidi še danes. V 11. stoletju so nastale po celi Evropi vetrnice za dviganje vode. Videti je rabo tekoče in padajoče vode v raznih oblikah.

PARNI STROJI

Do iznajdbe parnega stroja niso znali ceniti vrednost premoga. S parnim strojem je prešla premogovna energija v splošno rabo.

Tu vidiš parne stroje vseh vrst: Prvi parni stroj James Watta iz l. 1788. Nemški najstarejši iz l. 1813. Albanov z večjim parnim pritiskom iz l. 1840.

V naslednjem prostoru so vodne turbine. Prva Fournayronova iz l. 1834, Ilen-schel-ova l. 1881, Girard-ova l. 1850, za

večje padce Stavitzeva iz l. 1878, Schwamkrugova l. 1890, Bankijeva l. 1917, in največje Peltonove, Kaplanove za manjše padce, a večjo množino vode in Franciso-va za srednje. Vse te so v originalu.

Vodne ali hidravlične centrale v modelih in podobah. Večzložna turbina iz začetka stoletja za rečne centrale.

Motorji na vroč zrak za manjše obrate, kjer so veliki parni kotli prenerodni. Zadnja tri desetletja je električni motor izpodrinil vse to; zadnje čase se pa spet delajo poskusi z njimi.

Motorji na eksplozijo stisnjene plina (kot vsi moderni) začnejo se z Leonojz »Gasmotorjem« iz l. 1861, ki je prišel prvi v rabo. Vidi se prvi Dieslov motor iz l. 1897, očeta vseh motorjev na nafto ali surovo olje. Razstavljeni so razni drugi za automobile, ladje in zrakovplove. Posebno še oba Diesel motorja za tovarni avtomobil Benz C. in Man iz l. 1923 in Jueker Diesel motor za zrakovplov iz l. 1932. Posebej se vidi posamezne dele v razvoju od začetka do končne sedanje oblike in rabe. (Nadaljevanje)

JANUAR 1958 - MESEC NAŠEGA KATOLIŠKEGA TISKA

R. L.: Pismo iz Nemčije

Ceravno 40-50 km debela, je vendar to, kar imenujemo zemljo, samo tanka, iz posameznih plasti sestavljena skorja okoli našega planeta, kakor lupina okoli jajca. Če prodramo v notranjost zemlje, vidimo, da vseh 33 m globine naraste toplota za eno stopinjo C, tako da je v notranjosti zaradi pritiska vročina tako silna, da se nahaja vse v raztopljenem, še globlje v plinastem stanju.

V geološkem oddelku Deutsches Museuma se vidi v prerezkih, kako se vrstijo razne plasti zemeljske skorje, kakor se vsled notranjih sil (vročina, pritisk, potresi itd.) in zunanjih (dež, veter, mraz in vročina) stalno spreminja ali preobrazuje.

Kaže vzroke in delovanje ognjenikov (Vezuv pri Neaplju), nastanek mramorja, premoga, petroleja in drugih snovi; vidi se celo deblo iz premoga, ki je ohr-

Seja občinskega sveta

Pred novim letom je občinski svet v Gorici začel obravnavati proračun za prihodnje poslovno leto. Iz poročila občinskega odbora, ki je proračun izdelal, in seveda tudi iz števil samih izhaja, da je proračun v ravnovesju. To je prvič, kar posluje demokratična občinska uprava po zadnji vojni. Proračun izkazuje čedno vsoto 1.333.645.000 lir stroškov; predvidenih pa je prav toliko dohodkov. Ravnotežje med stroški in dohodki je vedno znamenje zdravih težnj v gospodarstvu, kajti občini se v letu 1958 ne bo treba zatekati k posojilom, ki s plačevanjem obrestí obremenjujejo tudi prihodnja leta. Upajmo, da bo tudi obračun tak, to se pravi, da se bo ob letu pokazalo, da so resnični dohodki pokrili dejanske izdatke.

Sicer pa smo mnenja, da bi morala država naši občini priskočiti na pomoč z izdatno podporo. Državni zakoni nalagajo občanom občutna finančna bremena za državne posle. Pri velikih občinah se to ne pozna, toda pri takih, kot je Gorica, ki poleg tega leži v ozemlju v gospodarskem zastoj, tvorijo izdatki, kot so namenjine za državne urade, stroški za osebje v nekaterih državnih ustanovah in pod., občutno težo.

V ponedeljek 31. decembra je zasedal goriški občinski svet. Glavna točka sporeda je bila razprava o občinskem proračunu za leto 1958, ki bo prvič po tolikih letih uravnotežen. Lanski primanjkljaj je znašal 24 milijonov lir. Letos ga mislijo kiti s povišanjem dodatnih davkov za zemljiške dohodke in s povišanjem potrošniškega davka. To bo za obdobje vsekakor zelo neprijetna novica, saj bo moral vsak občan letos plačati za 10,8 odstotkov več davkov kakor lansko leto.

† Msgr. Mosettig

Pretekli torek so pokopali na pokopališču v Ločniku pri Gorici tamkajšnjega velikeoletnega župnika msgr. Piera Mosettiga. Pokojni se je rodil v Trzinu pred 80 leti iz poitalijanske slovenske družine. Kot duhovnik je pred prvo svetovno vojno in takoj po njej služboval kot stolni vikar v Gorici. Nato je leta 1920 prišel za župnika v Ločnik. Tu je bil v službi do nedavnega, ko je stopil v pokoj, a vseeno ostal še naprej v župniji kot upokojenec. — Bil je duhovnik izredno dobrega srca, ki je užival spoštovanje vseh. Farani so mu pripravili zelo lep pogreb. Pokoj njegovi duši.

Jamlje

Na sv. Tri kralje smo zaključili božične praznike s prav lepim slavljem. V naši cerkvi sta pri večernicah združeno nastopila naš in pa doberdobski cerkveni zbor s koncertom božičnih pesmi. In sicer sta ponovila prav vse tiste pesmi, ki smo jih slišali na božičnem koncertu v goriški stolnici zadnjo nedeljo decembra. Tako so mogli slišati ubrano in mogočno petje tudi oni številni vaščani, ki niso mogli v Gorico na koncert. Kot gosta smo imeli med nami prof. Fileja in pa stolnega vikarja dr. Humarja, ki je k posameznim

pesmim povedal kratko besedo razlage.

S koncertom smo bili prav vsi zelo zadovoljni. Pevci verjetno še najbolj, ker so po slavlju v cerkvi slišali še goriški božični koncert in tudi svojega lastnega, posneta na magnetofonski trak. Želimo le, da bi se ta običaj božičnih koncertov v cerkvi ohranil še naprej.

Pevma

Dne 2. januarja je po dolgi bolezni v lepi starosti 82 let umrla Marija Uršič. Pokojnica je bila znana kot zglodna kršćanska mati, saj je vzgojila kopico otrok. Njeno dobro srce in njena gostoljubnost pa sta bila znana vsem, ki so jo

Božično tekmovanje

V času božičnih počitnic, dne 30. decembra so imeli tržaški mašni strežniki svoj drugi shod v minulem letu. Shoda se je udeležilo nad 60 dečkov iz raznih župnij, deloma tudi v spremstvu svojih dušnih pastirjev.

Ob 10. uri so imeli v župni cerkvi na Opčinah recitirano mašo, pri kateri so pod vodstvom duhovnika zbrano in krepko odgovarjali v zboru molitvice in zapeli nekaj božičnih pesmi.

V Marijanišču je bila pred kosilom tekmava v znanju glede maše-daritve. Najprej je župnik g. Germek dečkom s prepričevalno besedo očrtal poslanstvo katoliškega duhovnika in tako neprislilno obrnil v mladih dušah pozornost na poklic, ki prihaja seveda le od Boga.

Nato so v skupinah odgovarjali na razna vprašanja vsi po vrsti o tem, kaj je daritev in kako morajo pri njej sodelovati. Tisti, ki so pri tekmovanju izpadli kot najboljši, so se končno pomerili med seboj pred komisijo, ki je zmagovalcem prisodila diplomo sv. Tarcizija. Odnegli so to častno nagrado strežniki od Sv. Vincencija v Trstu, iz Boljunca in Doline. Zelo okusno pripravljene diplome bodo visele v okviru v zakristiji, kar pomeni častno priznanje župniji.

Po kosilu, ki ga je dalo vsem mladim tekmovalcem Marijanišče zastoj, je bila v dvorani kino-predstava. Videli smo lep film o poti mladega Janeza Bosca do duhovniškega poklica in dva dokumentarja o maši. Med predstavo je dobil vsak strežnik zavojček slaščic.

Okrog štirih popoldne so se razigrane volje razhajali in izražali željo, da bi se zopet kaj kmalu srečali vsi strežniki, tudi iz onih župnij, ki so to pot stale ob strani, seveda sebi v škodo!

Tržačani so izdali 968 milijonov za vozovnice

V lanskem letu so Tržačani in turisti na obisku v našem mestu izdali skupno 968 milijonov lir za železniške vozovnice. 391 tisoč vozovnic so prodali na glavni postaji, 222 tisoč pa po raznih potovalnih

kuaj poznali. V svojem dolgem življenju je pokojnica dočakala tudi redek jubilej zlate poroke.

S pokojno Marijo se je tako zopet zredčila vrsta naših dobrih, res krščanskih mater.

Naj ji bo Bog bogat plačnik, ostalim pa naše sožalje.

Rupa

V naši cerkvi smo na praznik sv. Treh kraljev pred blagoslovom imeli prisrčno božično prireditev. Naše malčke je domačka gđ. Dora Maraž naučila raznih lepih prizorčkov in pesmic, ki so jih otroci z največjo doživestnostjo predvajali pred vsemi verniki. Posebno igrice je do solz ganila vse, saj je bila kot nalašč za nastopajoče otroke. — Škoda, da nimamo dvorane, da bi mogli večkrat videti kaj podobnega.

agencijah. V zadnjih petnajstih dneh minulega leta so prodali 31 tisoč vozovnic v vrednosti 52 milijonov lir. V primeru z letom 1956 se je železniški promet zvišal za 12 odstotkov.

Dobrodelnost ameriških katoličanov ne bo prenehala

Te dni se je vrnil v Trst s svojega obiska v Združenih državah ravnatelj katoliške pomoči N.C.W.C. duhovnik Alfredo Bottizer. Med svojim obiskom v Ameriki

BAZOVIŠKI ODER

uprizori

v nedeljo 12. januarja

Jalnovo dramo v treh dejanjih

G R O B O V I

Ne ustrašite se naslova! Igra vam bo gotovo ugajala.

Začetek ob 15. - Med odmori srečolov!

Vljudno vabljeni.

je Bottizer prišel v stik s predstavniki dobrodelne organizacije N.C.W.C., ki so mu zagotovili nadaljnjo pomoč v živežu in oblačilu v korist najpotrebnejšim, zlasti beguncem, začasnim in stalnim podpornim ustanovam, sirotiščem in hiralnicam. S to hvalevredno potezo ameriških katoličanov bo še nadalje zagotovljena pomoč zlasti beguncem po taboriščih, njihovim otroškim vrtcem in pošolskim zavbiščem.

V kolikor zadeva problem emigracije bodo po novem zakonu P.L. 85-316 izdani vizumi skupini beguncev in najožjim sorodnikom izseljencev.

Sklad zimske pomoči

Na praznik sv. Treh kraljev so na raznih mestih v Trstu postavili velike hranilnice, v katere bodo meščani vlagali prispevek za zimsko pomoč brezposelnim. Po državnih uradih in zavarovalnih družbah so že med božičnimi in novoletnimi prazniki pobrali med nameščenci darove za zimski sklad. Sedaj so na vrsti meščani, ki prav gotovo ne bodo zaostali v

tej hvalevredni pobudi v korist brezposelnim. Odgovorni urad na prefekturi si je letos postavil za cilj vsoto 120 milijonov lir, od katerih bo 75 milijonov prispevala država, ostalo pa mislijo nabrati med dobrimi Tržačani.

Umrli je g. učitelj Karel Gruntar

Po dolgi in trdi bolezni je umrl v Trstu na praznik sv. Treh kraljev v starosti 82 let g. učitelj Karel Gruntar. Doma iz Kobarida je prva leta služboval na Tolminkem, nato v Sežani, Katinari in vsa ostala leta učiteljske službe v Bazovici, kjer si je ustanovil družino in bival do smrti. Pokopan je na bazoviškem pokopališču.

Ljubil je svoj narod in dejansko pokazal svojo ljubezen do ljudstva s tem, da je premnogim pomagal v stiski. Žal le, da so ga nekateri izkoristili in nanj v dolgi bolezni pozabili.

V ponedeljek 13. jan. bo ob 8h sv. maša zadušnica. Dobri Bog mu bodi usmiljen Sodnik in Plačnik.

Rojan

Povedali vam bomo dve veseli in eno žalostno.

Prva vesela je ta, da smo imeli na praznik sv. Treh kraljev skoraj stoletni jubilej ene naše faranke. Gospa Marija Jakopin s Scale Sante je dopolnila 98 let. Iz vsega srca ji čestitamo in želimo, da bi dočakala še res pravi stoletni jubilej.

Druga vesela novica je, da bo šlo skoraj sto Rojančanov poleti v Lurd. To bo takšno romanje, kakršnega še nikoli nismo imeli. Zakaj se jih je priglasilo toliko? Več ljudi iz Rojana je že bilo v Lurdu. Kdor pa je bil enkrat v Lurdu, tistega vleče spet nazaj in še druge pregovori za pot.

Žalostna novica pa je, da nas je ravno na novoletni dan zapustila gospa Amalija Cek z Grete. Zelo radodarna je bila. Vedno je rada kaj darovala za prvoobhajanje, za uboge in zadnji čas zlasti za novi Marijin dom. Bog naj ji povrne z večno srečo v nebesih. Njnim otrokom izreka mo naše sožalje.

UKVE

Na novo leto med slovesno sv. mašo je v Gospodu zapala gospa Jedert Erat, roj. Grilc, doma iz Zabnic iz Curkove hiše. Stara je bila 72 let. Sv. Cerkev je dala sina duhovnika, salezijanca č.g. Jakoba Erata, ki zdaj deluje v državni Peru v Južni Ameriki. Zadnjič ga je mati videla leta 1953, ko se je mudil v Evropi in je obiskal tudi domače kraje. Kako so domačini cenili blago ženo je pokazala obilna udeležba pri pogrebnih maši in pogrebu. — Naj v miru počiva, domačim in g. sinu pa naše sožalje.

Te dni se bo začela devetdnevna k našemu zavetniku sv. Boštjanu. V kapeli sv. Boštjana je pred kratkim domači župnik odkril stare freske, kar je sporočil višjim oblastem za umetnost v Vidmu, da zadevo preiščejo in ugotovijo, iz katere dobe izhajajo.

ŽABNICE

Nič ni bilo snega pri nas za božične praznike, le okoliški vrhovi so se blesteli v zimskem soncu. Sele sv. Trije kralji so pobelili naše travnike in strehe.

Pred zadnjim božičnim praznikom so hodili po vasi, po stari navadi, sv. Trije kralji v svojih orientalskih oblačilih in peli po hišah staro pesem, ki so jo peli že naši predniki.

Spremljala jih je »pehtirababa«, to je cel roj otrok s kravjimi zvoncei iz hiš, kjer imajo govejo živino. To je bilo veselja za našo mladež, za vsako hišo, ki so jo obiskali, pa pravi praznik. Domačini so bili darežljivi do njih, kralji pa so vse podarili božjemu Detetu za domačo cerkev.

Na Sv. Višarjah je prvič letos zagorela električna luč. Do zdaj šele pri novi stavbi za vzpenjačo, a poleti upamo, da bo tudi že božjepotna cerkev razsvetljena in bo tudi vzpenjača že delovala.

Gorčenje Rimljanov nad pevko Callas

Prvič v zgodovini rimskega gledališča se je zgodilo, da je prva pevka na otvoritveni predstavi nenadoma odpovedala. To se je zgodilo na dan novega leta v opernem gledališču v Rimu. Za otvoritveno predstavo so izbrali Bellinijevo opero Norma in za glavno vlogo povabili svetovno znano sopranistko Marijo Meneghini Callas. Pričakovanje Rimljanov, ki so za najboljšo sežde plačali tudi 25.000 lir, pri prekupčevalcih in na črni borzi pa celo 50 do 80 tisoč lir, pa je doživelo bridko razočaranje. Pevka Meneghini je namreč po končanem prvem dejanju nenadoma izjavila, da je predstave konec. Menda se ni počutila dobro. To se je pokazalo že pri prvem dejanju, ko je pevka na nekaterih mestih odpovedala glas. Rimljani pa tega niso hoteli verjeti in so povzročili majhno revolucijo. Zadeva je zavzela še večji obseg zaradi prisotnosti predsednika republike Gronchi-ja. Neljubi incident je vzbudil v Rimu veliko razpravljanja in zadeva je prišla celo pred parlament, kjer je večina poslancev obsodila ravnanje Meneghinijeve.

Darovi za Marijanišče: G. Jože Podobnik z Opčin ob priliki Miklavževega obdarovanja revnih otrok 5.000; ga. Repinc, Opčine v isti namen 5.000; Marijiha družba iz ul. Risorta 10.000; N.N. iz Trsta 2000; božična nabirka v Rojanu 30 tisoč lir. — Vsem dobrotnikom: Bog povrni!

Za Alojzijevešče: G. Milost 1000; N. N. 1000; Cej David 1500; dr. I. Franko 2000; V. V. 2000; M. Z. 1000; B. S. 2500; Zigon Marija 2000 lir.

Naj božja Dobrota vsem obilo povne!

Za Slov. sirotišče: Marija Zigon 2000; brat in sestra, Gorica, namesto venca na grob sestrični 2000; F. P. 2000; gospa Sfiligoj namesto cvetja na grob svaka Alfreda 3000; F. Tr. 5000; N. N. in N. N. za kruh sv. Antona 5000; N. N. v čast sveti Družini 500; Sl. B. 2500; N. N., Gorica 1000; dobrotniki iz Benetk 3400 lir.

Vsem blagin dobrotnikom se iskreno zahvaljujemo in voščimo obilo blagostola iz nebes v novem letu.

Za kat. tisk: Marija Zigon 1000 lir.

OGLASI

Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski L. 20, osmrtnice L. 30, več 7% davek na registrskem uradu.

Odgovorni urednik: msgr. dr. Fr. Močnik
Tiska tiskarna Budin v Gorici

Wilhelm Hünermann:

36

Na božjih okopih

Resnična povest prevedena z dovoljenjem založbe Herder

Iz tolpe jakobincev se je zaslislalo nekaj pritrdilnih klicev in mežnar Pascal, ki je stal v prvi vrsti, je zaploskal. Sicer pa je nad ljudsko množico ležala neprijazna tišina. Zapriseženi je začel govoriti:

»Državljanji iz Montbernage! Tu stojim in rad bi vam nekaj povedal. Vidite me v obleki mračnega fanatizma, katero sem nekdaj nosil. Medlel sem za samostanskimi zidovi, dokler ni napočil slavn dan svobode, enakosti in bratstva. Tedaj so se tudi zame odprla vrata svobode. Odložil sem obleko fanatizma in prisegel na veličastno ustavo republike.«

Spet je bilo slišati nekaj pritrdilnih klicev iz vrst rdečih vojakov in mežnar Pascal je spet zaploskal. Drugi so pa vztrajali v ledenem molku. Bivši kapucin pa je nadaljeval:

»Ljudska volja me je nato določila za župnika v Montbernage. Danes sem imel službo božjo, kot je bilo do sedaj v navadi. Danes pa, ko koraka svoboda z odločnimi koraki, ne sme biti nobene druge službe božje več kot samo oboževanje svobode in razuma. Odpovedujem se torej svojemu duhovniškemu dostojanstvu, ker hočem posnemati velikega pariškega škofa Gobela, ki je pred narodnim konventom¹⁾ vrgel od sebe pastirsko palico in mitro. Zato odlagam pred

vašimi očmi obleko fanatizma! Živel razum! Živela svoboda! Živela republika!« S temi besedami si je nesrečni duhovnik strgal redovna oblačila s telesa, jih vrgel na tla in jih poštepal.

Krik jeze je zadonel. Nekaj mož se je pripravljalo, da bi planili na sramotoleca, ki je tako podlo v vsej javnosti izdal Cerkev in vero. Toda kmet Pasquier, ki je stal blizu, jih je zadržal.

»Nikar si ne umažite rok na izdajalen!« je zaškrilpal. Mnogo žen je jokalo. Nekateri so se prekrizali, kot da hočejo odgnati od sebe neko peklensko čarovnijo. Revolucionariji so se s sulicami v rokah prigneti k odru iz desk, da bi odpadlega meniha ščitili, če bi bilo treba. Zaropotali so bobni, da bi preglasili krike gledalcev. Nato je razcepani jakobinec spet stopil na oder in s slovesno kretnjo posadil jakobinsko čepico odpadniku na glavo.

Sedaj se je med vedno glasnejšim godrnjanjem množice zaslislal posmehljiv krah. Lipe pa je zašepetal svojemu bratu:

»Pa je vendar tele z dvema glavama. Na eni ima bret, na drugi pa rdečo čepico.« Toda Robert, ki ni bil razpoložen za šale, mu je dal krepko klofuto, zaradi katere bi se bil Lipe kmalu ujezil.

Toda pravi višek predstave je moral priti šele sedaj. Preko trga je zadonel glas fanfare. Nato se je pribalilo krdelo pijanih jakobincev; štirje so nesli okrašen naslanjač, na katerem je sedela nesramno oblečena in živopisano nalepotičena ženska.

»Prostor za boginjo razuma!« je kričal eden, ki je tekkel spredaj kot oznanjevalec.

Preko trga je spet zadonel krah, ki pa se je umaknil prestrašenemu, jeznemu molku, ko je mežnar odprl cerkvena vrata in je boginja razuma vstopila s svojimi oprodami. Bogokletneži so s krikom in vikom stopili v božjo hišo,

mnogi s prižganimi pipami v ustih. Rdeča tolpa je z gromovitim krohotom nesla nesramno žensko do glavnega oltarja in jo posadila na tabernakelj, s katerega je bil mežnar že davno prej odstranil križ. Nato so revolucionarji poklekli pred žensko, puhali iz svojih smrdljivih pip, da se je dim dvigal kot kadilo, in zakričali:

»Molimo te, boginja razuma!«

Pristopil je tudi odpadli menih in počastil novo božanstvo; babura na tabernaklju je pa izbruhnila v vriščeč smeh. Vaščani so stali zunaj pred cerkvenimi vrati v onemogli jezi. Žene so jokale, možje so stiskali pesti, fantje so od jeze cepetali ob tla.

»Domov, možje, po sekire in cepee!« je nenadoma zaklical močan glas. »Preženimo sramotolece Boga iz cerkve!« Bil je mladi kmet Dupont.

V naslednjem hipu pa so ga jakobinci obkolili. Zgrabili so ga za rame in roke in ga začeli pehati z drogi svojih sulic naprej. Tedaj bes vaščanov ni poznal mej. Z golimi rokami so planili na oborožence; iz njihovih oči je gróčeče švigala jeza, tako da so se revolucionarji ustrašili in ujetnika takoj izpustili.

Kmete pa je bilo sedaj težko držati. Povsod so se oglašali besni kriki:

»Pobijte jih! Vrzite to sodrgo iz vasi! Izženite jih iz cerkve!«

Mladi fantje so se začeli ruvati z miličniki; nekaterim so iztrgali obsovažene sulice, katere so zlomili in poteptali. Besnost kmetov je bila tako strašna, da je revolucionarje nenadno zgrabil preplah in so jo popihali. Tudi cerkev je bila sedaj naglo očiščena pijancev, ki so se v divjem begu umaknili pred besnečimi kmeti. Za rdečo sodrgo je kriče tekla boginja razuma z razkuštranimi lasmi. Mežnar pa se je takoj ob izbruhu drendaja spet zatekel v sod za dežnico.

(Nadaljevanje)

¹⁾ Narodni konvent je bil francoski državni zbor v revoluciji, in sicer tretji; prvi je bil ustavodajni, drugi pa zakonodajni državni zbor. Pariški škof Gobel je v novembru 1793 res prišel z nekaterimi duhovniki v konvent in odložil rimska duhovniška oblačila. Cerkev Naše Gospe (Notre Dame), pariška stolnica, je postala tempelj razuma.

Misijonski * * * Zvon

Gorica, novembra 1959

Kaj je sveti misijon NAŠI MISIJONARJI

V oktobrski številki Misijonskega zvona smo vam napovedali sv. misijon, ki se bo za slovenske vernike vršil v goriški stolni cerkvi od 5. do 13. decembra. Kolikor smo mogli ugotoviti, so verniki z veseljem sprejeli to novico. Vendar kaj pa je pravzaprav misijon? Misijoni so med pogani, ne pa tu pri nas sredi Gorice, kjer smo vsi krščeni!

Da, prav ima, kdor se čudi, da moramo tudi sredi kristjanov imeti misijone. Vendar nas sv. Vincencij Pavelski in še drugi svetniki učijo, da so misijoni tudi med kristjani nujno potrebni. Njih potrebo bo razumel, kdor premisli, kaj je sv. misijon.

ČAS MILOSTI ZA VSE

Najprej poudarimo, da je misijon čas milosti za vse. Dejstvo, da pride v župnijo za daljši čas več

Letošnji naš misijon bodo vodili očetje lazaristi, ali, kot jim slovensko ljudstvo pravi, misijonarje. V ta namen bo prišel iz Trsta č. g. LUDOVİK SÁVELJ, ki ga Goričani že poznate. Že večkrat je bil med nami in nam govoril, pa vendar vedno znova radi slišimo njegovo tehtno in premišljeno besedo.

Drugi misijonar pa se bo privozil z Dunaja. To je č. g. CIRIL DEMSAR. Na Dunaju živi in deluje v tamkajšnjem zavodu očetov lazaristov. Mlad je še in živahen, gotovo ga boste veselili.

Obema lazaristoma se bo kot tretji misijonar pridružil č. g. LOJZE LUSKAR, ki sedaj vodi salezijansko postojanko v Kamnu na Koroškem.

To so naši misijonarji, ki jih bomo sprejeli v soboto 5. dec zvečer ob 8. uri v stolnici in ki bodo nato cel teden misijonarili med nami do nedelje 13. dec.

NAŠI BOLNIKI

Med sv. misijonom ne smemo pozabiti na bolnike. Ker ti ne bodo mogli poslušati misijonarje v cerkvi, jih bodo misijonarji šli obiskat na dom. Vsled te-

ga prosimo vse, ki imajo bolnike doma, da jih javijo kakemu slovenskemu duhovniku, da jih bodo med misijonom misijonarji obiskali. Sebični bi bili, če bi bolnikom ne privoščili milosti sv. misijona.

ZACETEK MISIJONA

bo v soboto 5. decembra ob 8. uri zvečer v stolnici. Kakšen bo nadaljnji spored, boste brali na posebnih vabilih, ki jih bomo razdelili po vseh cerkvah v nedeljo 29. novembra. Tukaj pove-
mo le, da bodo z misijonom začeli ljudskošolski otroci, ki bodo imeli svojo pridigo v petek 4. decembra ob 4^h popoldne pri Sv. Ivanu. Drugi dan ob 4^h bo zanje sv. spoved, v nedeljo 6. decembra pa bodo imeli otroci svojo mašo in skupno sv. obhajilo ob 9. uri v cerkvi svetega Ivana.

Gospodje misijonarji bodo pridigali v stolnici, poleg tega pa še obe nedelji in na Brezmadežno pri mašah za Slovence na Travniku in na Placuti. Poskrbljeno bo za stanovski nauk in za srednješolsko mladino. Upamo, da vas semenj sv. Andreja ne bo premotil, da bi zaradi komedij zanemarjali sv. misijon.

VODSTVO MISIJONA

tujih, izkušenih in svetih duhovnikov, da vernikom oznanjajo božjo besedo, jim govorijo o Kristusu, njegovem evangeliju, božjem usmiljenju, večnem življenju, da spovedujejo, obiskujejo bolnike, da z eno besedo za teden dni hodijo med nami, kakor je hodil Kristus v Palestini »oznanjujoč evangelij in povsod dobrote deleč«, je pač znamenje, da je prišla med nas božja milost, kakor pravi apostol Pavel: »Prikazala se je med vami milost našega Gospoda Jezusa Kristusa.« Naj nihče zato ne preslihi glasu božjega. »Ne zakrknite svojih src kakor vaši očetje v puščavi!« nas opominja psalmist. Slišali so Izraelci v puščavi božji glas, videli so božje čudeže, pa se niso poboljšali. Zato pa, zaključuje psalmist, so vsi v puščavi umrli.

ČAS SPRAVE IN USMILJENJA BOŽJEGA

Misijon je nadalje za grešnike čas sprave. Sveti Vincencij, ki je prvi uvedel ljudske misijone, je imel prav to pred očmi: nuditi grešnikom, ki so že dolgo spti s svojim Bogom, priložnost, da se z njim zopet spravijo in pomirijo. Spoznal je ta svetnik, koliko slabih spovedi je med verniki, ker se sramujejo priznati svoje grehe domačim duhovnikom, ali ker se grehov ne kesajo ali ker se le preveč površno spovedujejo brez zadostne priprave in trdnega sklepa. Vse to je sv. Vincencij spoznal, zato je želel nuditi vernikom čas, ko naj jim tuji in izkušeni duhovniki dalj časa govorijo o verskih resnicah, jih poučujejo in jih pripravljajo na temeljito spravo z Bogom v dobri spovedi. Tudi v vrvežu modernega življenja premislimo, kristjani, kaj pomaga človeku, če ves svet pridobi, na svoji duši pa škodo trpi. Ali kaj bo dal človek v zameno za svojo dušo? Ob svetem misijonu imamo priliko, da na to bolj pomislimo, da si temeljiteje izprašamo vest, pregledamo stanje svoje duše in potem rečemo kakor izgubljeni sin:

»Grešil sem pred Očetom in pred svojo vestjo. Vstal bom in pojdem k Očetu.«

Tako, predragi, reci tudi ti, ki to bereš: »Vstal bom in pojdem k Očetu. V dobri sv. spovedi se hočem z njim spraviti, da bom tudi jaz zopet med njegovimi otroki.«

ČAS PRENOVITVE ZA MLAČNEŽE

Tudi vas, ki niste ne dobri ne slabi, kliče sveti misijon. Samim sebi se mor-
da zdite celo dobri, kakor se je farizej zdel pravičen samemu sebi. Saj se to-
lažite: »Nikogar nisem ubil, nikogar okradel, nikogar žene zapeljal, k maši grem tudi včasih, vsaj za velike praz-
nike. Pustim, da gredo k maši otroci.

Bodi prozdravljen nam, čas misijona!

(Misijonska pesem)

Bodi pozdravljen nam, čas misijona,
sladka tolažba za žalostne dni!

Milosti rajske nam s svojega trona
svojim otrokom zdaj Oče deli.

Duša krščanska sedaj se potrudi,
svetega časa nikar ne zamudi!

Zdaj sem med vami, sam Jezus vzklika,
kdor me zdaj išče, ta našel me bo.

Kdor pa zakrknjen se zdaj mi odmika,
tudi ob smrti me najde težko.

Jezusa tesno se vsi oklenimo,
čujmo z njim zvesto in vroče molimo.

Tudi ženi ne branim. Kaj želite še od mene?»

Tudi tebe vabi misijonski zvon, da se zdramiš. Ne pozabi, da je skesani cestinar šel opravičen domov, »pravični« farizej pa ne. Misijonski zvon te vabi, da otreseš s sebe svojo mrzlico in postaneš zares kristjan, kristjan ti sam, ne tvoji otroci ali tvoja žena. Kristus sodnik bo zahteval tvojo dušo od tebe in ne od tvojih otrok ali od tvoje žene.

ČAS NOVE GOREČNOSTI

In končno je sv. misijon tudi za vas, ki ste sicer zvesti obiskovalci cerkve in ki tudi kolikor toliko redno prejemate sv. zakramente. Kristus vas opozarja: »Kdor je svet, naj se posveti še bolj.« Zakaj: »Nič nečistega ne pride v nebesa.« Sv. misijon naj bo za vas nov korak bliže k Bogu.

Sv. misijon je torej za vse in vsi se ga udeležite!

VASI DUHOVNIKI

* Župna cerkev sv. Hilarija in Tacijana postane stolnica goriških nadškofov

Naslov župne cerkve je običajno najvišja čast, do katere more priti kaka cerkev. Staro svetišče sv. Hilarija in Tacijana v mestu Gorici je doseglo to čast leta 1460. Gotovo da takrat in še dolgo pozneje nihče ni sanjal, da čaka to cerkev še nova višja čast. Toda časi so se tudi takrat spreminjali, četudi nekoliko počasneje kot danes.

Politične spremembe so nastale v deželi kmalu po ustanovitvi prve župnije v mestu. Goriški škofje so izumrli (l. 1500) in njih dediščina je prišla v last habsburške vladarske hiše, ki je postala tako mejaš mogočne Beneške republike. Goriška dežela je tedaj prvič v zgodovini zaživela svojo usodo, ki je ni več zapustila do danes: postala je obmejno področje dveh mogočnih državnih tvorb. Od tedaj je neprestano gledala državne meje, kako so se predstavljale okrog nje, enkrat bolj na vzhod pa zopet na zapad, da so se znova vrstile na vzhod in tako naprej do danes.

Novi položaj Gorice na mejah avstrijske države je povzročil, da je še bolj zrastel njen pomen kot največjega središča avstrijskega ozemlja na meji z Beneško republiko. Tudi v verskem oziru je rasel pomen Gorice zlasti zato, ker oglejski patriarhi niso smeli več redno obiskovati in upravljati onega dela patriarhata, ki je z Gorico vred ostal v Avstriji. Morali so zato iskati nekoga, ki naj bi jih nadomestoval, in tudi novo središče, kjer bi bil verski center za njih ozemlje v Avstriji. Tako se je zgodilo zaradi zgodovinske nujnosti, da so župniki cerkve sv. Hilarija in Tacijana rastle na pomenu in na časti ter presegli vse ostale v deželi, posebno ko sta

Zgodovinski dokumenti v stolnem arhivu

Stolna cerkev v Gorici hrani najstarejše knjige krstov in porok. Oboje so začeli voditi leta 1596. Tridentinski cerkveni zbor (1545-1563) je namreč ukazal, naj se povsod pri župnijah vodijo sezname krščenih otrok in poročenih parov. V protestantski reformi se je pokazala potreba po takih seznamih. V župniji sv. Hilarija in Tacijana so začeli izvajati ta dekret leta 1596. Prvi krst je bil vpisan dne 23. maja 1596 in se glasi v prevodu: »Od mene Gašparja Svagel, kaplana v Gorici, je bila krščena Katarina, hči gospoda doktorja Gezena in njegove žene gospe Klare...«

Do danes ima stolna župnija že 27 debelih knjig krstov, ki so vse pisane v latinskem jeziku in se tudi še vedno vodijo v latinskem jeziku, ki je jezik sv. Cerkve. Le prve krstne knjige so napisane v italijanščini.

KNJIGA POROK

En mesec starejša kakor knjiga krstov je knjiga porok. Prva poroka je namreč tale:

»Leta Gospodovega 1596, dne 24. aprila, sta se poročila Anton Marega iz Podgore in Elizabeta, hči mojstra Jožefa Todešči, rokodelca iz Gorice...«

Takoj naslednja poroka se pa glasi: »Leta Gospodovega 1596, dne 4. junija sta se poročila Luka SEU iz Mirna in Barbara Batistič iz Bilj...«

KNJIGE UMRlih

so začeli voditi pozneje in sicer od leta 1649 dalje.

Vse te knjige stolnega arhiva so velika zakladnica za domačo zgodovino, ker nam pričajo o sestavi prebivalstva, gibanju, umrljivosti, o izvoru najstarejših goriških družin itd. Je pa še neraziskana zemlja, ki čaka na moža, ki bi jo sistematično obdelal.

TOLMINSKI PUNTARJI POKOPANI V STOLNICI

Iz knjige umrlih in pokopanih v stolni cerkvi je razvidno, da so bili tu pokopani nekateri Tolminci, ki so ob nesrečnem puntu izgubili življenje. Avtentični zapisnik se glasi takole:

Liber Mortuorum II, pag. 240,
»Die 20 Aprilis 1714 quatuor
Tulminenses judicialiter capite
sunt plexi, quorum unus nomine
Gregorius Cabau est sepultus in
Coemeterio Parochiali. Die pari-
ter 21 ejusdem idem supplicium
alii quatuor sunt passi, ex quibus
unus nomine Andreas La-
charnar sepultus est ad S. Ioan-
nem. Item die 23 alii tres ean-
dem mortem subierunt, quorum
cadavera uti priorum non se-
pultorum in partes divisa in
publicis vis fuerunt appensa.
Propter tumultum quod fecerunt
intra rusticos et superiores.«

V slovenskem prevodu se glasi:
»Dne 20. aprila 1714 so bili
štirje Tolminci sodnijsko usmr-
čeni; eden izmed teh, po imenu
Gregor Kobal, je bil pokopan
na župnijskem pokopališču. Prav
tako dne 21. istega (meseca) so
enako smrt pretrpeli štirje dru-
gi, izmed katerih je eden, po
imenu Andrej Laharnar, bil po-
kopan pri Sv. Ivanu. Potem so
dne 23. aprila enako smrt sto-
rili še nadaljnji trije, katerih
trupla, kakor prejšnjih, ki niso
bili pokopani, so bila razrezana
na kose in obešena na javnih
ulicah. Zaradi upora, ki so ga
zanetili med kmeti in gospo-
sko.«

GORIŠKA STOLNICA — IN M.B.

V goriški stolnici je danes 13
oltarjev. Na večini teh oltarjev
se časti M. B. in sicer: na oltar-
ju Najsvetejšega se časti Vnebo-
vzeta, en oltar je posvečen fa-
timski Mariji, eden Oznanjenju
Marijinemu, eden svetogorski M.
B. in eden žalostni M. B.

se državna in cerkvena oblast zedinili, da ustano-
vita v Gorici arhidiakonot kot nadomestilo za ško-
fijo, ki naj bi se kdaj ustanovila v Gorici. Župniki
sv. Hilarija in Tacijana so tako dobrih sto let po
ustanovitvi župnije postali arhidiakoni in s tem
namestniki oglejskega patriarha v Avstriji (l. 1574).
V tej novi časti je bilo jasno, da se mora cerkev
povečati in olepšati. To je storil župnik in arhidia-
kon Janez Krstnik Križaj. Ta je v letih 1600 do
1603 znatno povečal dotedanjo cerkev in ji dal ve-
likost in obliko, kot jo je ohranila do danes. Po-
klicali so tudi odličnega slikarja Quaglio, da jo je
poslikal. Postala je tako velika in lepa cerkev,
vredna še večjih časti.

To se je zgodilo leta 1753, ko je sv. stolica
ustanovila v Gorici škofijo in določila, naj bo župna
cerkev sv. Hilarija in Tacijana tudi stolna cerkev
goriških nadškofov. Tako je tega leta dosegla naj-
več, kar more postati kaka cerkev, postala je sedež
škofa in metropolita goriškega. V tem svojstvu je
goriška stolnica videla velike dneve: 23 škofov je
bilo v njej posvečenih; zadnji msgr. Alojzij Fogar
14. okt. 1923. Osem prvih škofov je pokopanih v
njeni notranjosti, zadnji se jim je pridružil svetni-
ški in junaški škof Edling leta 1958, potem ko je
150 let ležal pokopan daleč od svoje katedrale. Tu
so se izvršili slovesni pogrebi goriških nadškofov.

Leta 1782 je v njej molil in prisostvoval sv. maši
papež Pij VI., leta 1902 jo je obiskal beneški pa-
triarh Sarto, poznejši sv. Pij X., in pred nekaj leti
je bil tu kardinal Angelo Roncalli, sedanji papež
Janez XXIII. Z njene katedre je učil tudi kardinal
Missia od leta 1898 do 1902.

Med odličnimi obiskovalci je pa bila najodlič-
nejša Mati božja s Sv. gore, ki je tukaj bivala kar
štirikrat, zadnjič leta 1947.

Poleg teh svetlih dni in časov je pa goriška
stolna cerkev poznala tudi čase globokega ponižanja
in žalosti. Med temi gre prvo mesto onim letom
(1787-1789), ko je cesar Jožef II. ukinil škofijo v
Gorici in jo prenesel v Gradiško. Tedaj je stolnica
za nekaj časa postala zopet le navadna župna cer-
kev. Dalje je bil črn dan tudi oni med prvo svetovno
vojno, ko so začele padati granate na njeno stavbo
in so porušile strop s čudovitimi freskami Quaglie-
vimi. Pa tudi po drugi vojni smo doživeli dva ža-
lostna dneva: sept. 1947, ko je bila skrivaj odne-
sena milostna podoba M. B. svetogorske z oltarja
v stolnici, in dne 15. dec. 1956, ko so neznanci u-
kradli večino njenega zaklada, ki je bil neizmerne
vrednosti.

Tako so se tudi v poltisočletni zgodovini stolne
župnije razvrstili veseli in žalostni dogodki kakor
v življenju vsake zemske ustanove. Letos kljub
vsemu z veseljem obhaja 500-letnico, odkar je sedež
župnije.